

Reminiscencie na myšlienku Tatranského ústavu

L. KŇAZOVICKÝ

Jasná 84, 032 51 Demänovská Dolina, Slovenská republika

Rukopis práce vznikol v roku 1968, vo väčšom rozsahu bol aj v tomto období publikovaný a po žiadosti autora bol uvedený aj na konferencii „*Postavenie slovenského ekologického výskumu vysokých pohorí v Európe i vo svete*“ v roku 1998: Rukopis je zredukovaný na najdôležitejšie skutočnosti o budúcom Tatranskom ústave, ktorý L. Kňazovický - vedúci Výskumnej stanice TANAPu pripravoval.

Realizáciou výstavby Tatranského ústavu (v r. 1965-1967), ktorý zahrňuje Výskumnú stanicu TANAP-u a Múzeum TANAP-u, vytvárajú sa širšie možnosti a predpoklady pre všestranný základný a aplikovaný výskum. Užšou spolupracou a zladením programov jednotlivých vedeckovýskumných inštitúcií sa dosiahne nielen žiaduci stupeň koordinácie výskumu vo Vysokých Tatrách, ale vytvoria sa podmienky i pre komplexné riešenie teoretických otázok a problémov, ako aj podmienky pre ich aplikáciu v iných oblastiach a horstvách. Okrem toho získajú sa predpoklady pre širokú a všestrannú vedecko-populárnu a osvetovú prácu, zameranú na oboznamovanie širokej verejnosti so zvláštnosťami a zákonitostami tatranskej prírody a s hospodárskym, politickým a kultúrnym vývojom tatranskej oblasti, ako aj predpoklady pre výchovnú a propagačnú prácu, zameranú na formovanie vzťahu človeka k prírode. A týmto veľkým, náročným a z hľadiska celoštátneho, zodpovedným úlohám je prispôbená i koncepcia budovania Tatranského ústavu.

Celkove úsek lesníckeho výskumu bude zameraný na riešenie problematiky biológie a ekológie hlavných lesných drevín TANAP-u, na výskum šľachtenia drevín, na výskum zalesňovania a rekonštrukcie najmä v oblasti hornej stanice lesa, na výskum obnovy, výchovy, prevodov a premien lesných porastov, na výskum v oblasti hospodárskej úpravy lesa.

Na úseku botanického výskumu ťažisko práce bude vo výskume zastúpenia a rozšírenia rastlinných druhov, v ich systematickom výskume, v usmerňovaní prác botanickej záhrady a v spolupráci na geobotanickom mapovaní TANAP-u. Náplňou zoologického výskumu bude spolupráca na výskume zoocenologických jednotiek TANAP-u a v rámci týchto jednotiek vo výskume rozšírenia biológie a ekológie dôležitých zvierat a ich vzťahu k fytoocenózam.

Úsek ekologického výskumu je úsekom čisto základného výskumu. Bude zameraný na komplexný výskum prírodného prostredia vo vzťahu k ekofyziológii. Poznanie zvláštnosti prírodného prostredia a rastových procesov bude mať veľký význam nielen teoretický, ale najmä praktický, nakoľko poskytne predpoklady pre riešenie iných otázok a vzťahov a bude vodidlom v usmerňovaní zásahov do prírodného prostredia TANAP-u.

Na úseku hydrologického výskumu už boli spracované základné dáta o vodnej bilancii na území TANAP-u. V budúcnosti je potrebné zamerať sa na tomto úseku hlavne na detailnejší rozbor jednotlivých zložiek vodnej bilancie, na otázky hydrologickej a pôdoochranárskej funkcie lesa.

Predpokladaná koncepcia je rámcovým programom vývoja a činnosti Tatranského ústavu. Na ňu nadviaže detailný rozpis úloh v požadovanom slede a návaznosti.

Vysoké Tatry - ako jedinečný a zvláštny prírodný útvar - budú čím ďalej tým viac objektom základného výskumu, v ktorom sa v rámci toho ktorého vedného odboru budú riešiť dôležité teoretické otázky a to pre prípadné využitie inými vednými odbormi v meradle komplexného riešenia úloh. V nemalej miere pôjde o porovnanie dosiahnutých výsledkov v iných horských a vysokohorských oblastiach. V dôsledku toho s rastúcimi fondami teoretických poznatkov vzrastie teda i význam poradnej činnosti Tatranského ústavu. **Táto činnosť sa v plnej miere uplatní pri zostavovaní koncepcií pre využitie a rájónové plány ďalších našich, práve tak krásnych a cenných prírodných útvarov, ako sú Nízke Tatry, Slovenský raj, Veľká Fatra, Malá Fatra a iné.**